HOŘKÁ JÁDRA

PG
5038
F8A17
1895
d1148

SBORNÉ VYDÁNÍ
BÁSNICKÝCH SPISŮ
JAROSLAVA VRCHLICKÉHO

Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

Hořká jádra

básně

Jaroslava Vrchlického

(1879—1889)

druhé vydání

V Praze
— nákladem J. Otty. —

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA.

PG
5038
F8 A17
1895
d15e 98

LIBRARY
SEP 22 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

1126987

TISKEM ČESKÉ GRAFICKÉ SPOLEČNOSTI »UNIE«
V PRAZE.

PROF. VÁCLAVU GASZTOWTTOVI,

ŠŤASTNÉMU TLUMOČNÍKU BÁSNÍKŮ POLSKÝCH DO FRANČINY,

PŘÍTELI ZVLÁŠŤ MILÉMU

V UPOMÍNKU POBYTU SVÉHO V STŘEDU KOLONIE POLSKÉ V PARÍŽI R. 1882

POSVĚCUJE

J. V.

Nedivte se, že obsah fioly této jest hořký, míchala ji příroda i osud — a lidé tam sladkosti nepřidali.

J. V.

PROLOG.

Kokosový ořech tvrdý,
namáhej se celou silou,
v posled stíží rozdrtíš jej
sekerou anebo pilou.

A tu zázrak, často bývá
za tvou práci zisk jen malý,
slupka tlustá, dužinatá,
obsah dávno vyšeptalý.

Zřídka jenom z tuhé kury
chlad a vonná něha mléka
na rty spráhlé jako rosa,
jako požehnání stéká.

Tak i život! — Můžeš slupku
tlouci krvavou svou pěstí,
zřídka najdeš trochu šťávy,
trochu rosy, mléka, štěstí.

Řek' bych, uspoř si tu práci,
škoda touhy, snů i dumy,
ořechy ty kokosové
nejlépe smrt louskat umí.

I.

Z PŘÍRODY.

Naladění.

Spěl teplý větřík rychle přes záhony.
Kdes v sadě housle zněly, v městě zvony.
Kol pažit, větve po dešti se leskly.
Jak zvony jásaly a housle steskly,
u okna podivný mne pocit schvátil;
ne nad tím, co jsem oplakal a ztratil,
však nad tím, čeho se mi nedostane,
až jako nyní teplý vítr svane
mi z jara na hrob tóny, květy, listí ...

Ó hudbo veršů, jichž nebudu čísti!

Jak často . . .

Jak často v letní večer jasný, snivý
u potoka, nad nímž se chvějí jívy,
pod stráni lesnatou, jež rozšumělá
se zhlíží v pestrých tónech v proudu celá,
jak často při poslední písni ptáka
nám ve pohledu na zem, na oblaka
se zasteskne a chcem' do lesa zpátky,
pít ještě znovu vonný vzduch a sladký,
žalm slyšet borovic a chvění třtiny
a v ruce chytat paprsky a stíny
a zažít vše, co svítí, září, letí . . .
se ztopit celý v šumné moře snětí
a ještě jednou větším douškem vpíti
to velké, valné, všeobsáhlé žití.
Vždyť kdož ví, zda-li poslední to není
náš večer zde . . . Kdož ví, zda v stejné snění
nás zítřek skolébá? Ó sny a dumy!
Tak rovněž často srdce bouř když tlumí
rozvážné stáří, mladost když je v sklonu,
nám zasteskne se po veselém honu
dnů dětství bezstarostných a her mládí.
A jako vyplašena duše pádí

v kvas života, chce užit vše a hojně,
chce trpět, válčit, chvět se nepokojně,
chce ke dnu vypit v změnách neustálých
vše, osudu co podává nám kalich,
chce ještě jednou veselit se, smáti,
chce touhou nýti, láskou chce zas pláti,
chce házet v úhly světa svoje zdraví,
chce vzdorovat, být ve všem člověk pravý,
vždyť kdož ví, zda to naposled již není,
co v taký plamen trysklo naše snění,
snad brzy přijde smutek, mdloba, zima...

A proto duši vždycky lítost jímá
při západě dnů krásných — jí se zdálo,
čím krasší den, že užili jsme málo.

Při západu.

Když slunce žhavá růže opadává,
ó jak tu bývá smutno, smutno duši!
Jak bolí západu ten lesk, ta sláva,
jak srdce tesknëj buší!

Po stráních, řekou lístky svoje rudé
ta růže slunce zapadajíc ztrácí.
Jak bylo, víš, však nevíš, jak ti bude,
než růže ňader, srdce, vykrvácí.

Lesk poslední se ve klínu vln třese,
dnu s bohem poslední a noc již chvátá,
to číš, již ruka neznámá v tmě nese,
číš perlami hvězd vrchovatá.

Však tyto dcery noci nenahradí
dne hasnoucího žhavou růži mroucí,
s ní klesá v hrob vše, co jsme měli rádi,
proč mohlo srdce tlouci!

Díš: Vzkvete zítra zase v kráse svěží
a totéž, jak se nad vlnami třáslo.
Ó nikoli, to slunce kdes již leží
na klíně minulosti, zhaslo!

A nové slunce v nové snahy vzplane
a v nový trud a v radost nepatrnou,
cos propás' dnes, to pro vždy, pro vždy skane
a svane v stíny, jež se valem hrnou.

A proto smutek vždycky duši jímá,
při slunce západu jak mračno vstává:
V tom hrobu dne kus tvého žití dřímá,
když slunce žhavá růže opadává...

Fantasmagorie jesenč.

Když pavučin se nitě pletou
po cestách, je to zvláštní cit,
se zapálenou cigaretou
do parku hned po ránu jít.

Vše zkonejšené tu a stinné.
ba sobě sám ty přelud jseš.
Jak z cigarety dým se vine,
i snové tvoji krouží též.

Ne divocí již, plni vášně,
bezuzdní oři, v nozdrách dým,
jimž v plen jsi vydal prostopášně
své iluse i s mládím svým,

Leč tiší s klidnou resignací
a přec ne prosti půvabů,
jak ten, který se v dálku ztrácí
nad lesem zástup jeřábů!

Jen listí tkneš se nohy špičkou
a šeptá, šumí zlehýnka
a zpola úsměvem a hříčkou
hrá mnohá kolem vzpomínka.

Na první vzlety první lásky,
na dlouhé noci měsíčné,
nad podvazky, ramínka, vlásky
a hlouposti ty rozličné.

To vše již bylo, bylo, bylo
to dávno, dnes jsi moudrý též.
A listí to jen zašustilo,
tys nezavzdych', ty dále jdeš.

Ven z parku do polí přes spráhlé
jdeš meze, jimž květ každý svadl',
až uzříš obrátiv se náhle
park v dálce za sebou již stát.

Ve mlze jako přelud stojí
pln stínu, šera, jako mrak,
nad skrání se mu mlhy rojí
a nad ním divě křičí pták.

V tom slunce strhlo v posled ještě
podzimku závoj mlhavý
a rozsypalo perlí deště
do lupení i do trávy.

*

A duhy mihotavé vtkalo
do korun buků, v šedý mech
i vodotrysky rozehrálo,
že tancovaly v plamenech!

Jak přelud park ten celý svítil.
Div rozum nad tím neztratím.
To mládí moje, hned jsem cítil:
však rozdíl — tam se nevrátím.

A skoro byl jsem rád, když zhasly
ty divy slunce, větru smích,
v kterém se pavučiny třásly,
když mlhou zněl a po mezích.

Sny dále se mi v cestu pletou,
a dál se brouzdám mlhami,
jsem hotov se svou cigaretou,
však na druhou chuť přešla mi.

Přišla jeseň.

Svadlé zas listí
šustí a svistí.
Přišla k nám jeseň po špičkách,
přes noc k nám přišla v mlhavé páře,
ztlumila barvy, zmírnila záře,
do stromů dychla zlato a nach
a svadlé listí
šustí a svistí.

Vyšel jsem z parku. Sychravé pole,
sem tam jen sežloutlé řípy kus,
úhory pusté, strniště holé
se stádem rozkejhaných hus.

V dáli jen u lesa v stříbrném vzduchu
tam ještě jediný sekáč stál,
své kosy vzmachem bez všeho ruchu
poslední žluté klasy žal.

A mně se zdálo, jak splýval v mlze,
to že ten podzim, jenž přišel k nám,
do ňader aster nasypal slze,
pavučin zavěsil na každý trám.

To že ten podzim po špičkách přišel;
vida té kosy vzmach a sklon
zřetelně z klasů šumět jsem slyšel:
Jeseň jsem, konec, smrt a skon!

Svadlé zas listí
šustí a svistí,
přišla k nám jeseň po špičkách.
Ve skřínku starých vzpomínek sahá,
sežloutlé listí a stužky z ní tahá,
v srdci však není zlato ni nach,
tam svadlé listí
jen šustí a svistí.

Reminiscence.

Já slyším do snů fontán lkát
a šumět staré platany,
jež stojí blíže starých vrat,
jichž pruty hojně protkány
jsou břečtanem a planým chmelem;
hle, zámky dávno strhány,
vchod zarost' celý jitrocelem
a řebříčkem a lopuchou —
I chvím se divnou předtuchou.

Já slyším do snů fontán lkát.
Tak čistá jeho voda jest.
v ní zlaté rybky vidím hrát,
nad nimi bílý jasmín kvést,
květ po květu se dolů schvívá,
ó miriady bílých hvězd!
a padá květ a fontán zpívá,
kol basin zarost' lopuchou —
I chvím se divnou předtuchou.

Já slyším do snů fontán lkát.
Po stezkách v zlatém písku ruch,
dvou štíhlých, útlých nožek chvat...
Jak polibky je těžký vzduch!
Jak v živůtku divného střihu
se ňadro vlní plné tuch!
Zde zapomněla jednou knihu,
teď lávka skryta lopuchou...
I chvím se divnou předtuchou.

Já slyším do snů fontán lkát.
Ach, tam to bylo... dávno již!
Teď nad vším slovo „jedenkrát!"
lpí kletbou jako děsná tíž!
Tam nad rozbitou popelnicí,
hle, Amor patří v noční tiš...
Mé srdce spíš tam? — Slza v líci?
V noc bezhvězdnou a bezduchou
proč divnou chvíš se předtuchou?

Tucha.

Kraj neznámý. Pár holých stromů
a pole, v dálce v mlze les,
nad vlnou jeho střecha domu,
u nohou fialový vřes.

U cesty lípa řídká, stará,
obrázek svatý na kmeni,
kol věnec z prostých kvítků jara,
jak vesny pozdrav jeseni.

Tak ticho všude, rozorané
je pole — ale bez ptáka,
cos tajemného vzduchem vane
a zvolna táhnou oblaka.

Cos příšerného skví se stínem
a zase láká napolo,
jak druhdy dávno v těle jiném
bych býval šel tu okolo.

Krajina.

Na pastviska holá a na šerá lada
první soumrak října zamýšlený padá.

Pod vrbami ohně pastevců již vzplály.
Temno, vížka chrámu sotva kyne z dáli.

Nad krajinou stmělou vyšel měsíc bílý,
jak druh starý k ohni pasáků se chýlí.

Z plamenů to svitne, šlehne, pozapraská,
v souzvuku tomu splývá s retů stará zkazka.

Splývá jak ten modrý kouř se k zemi vine,
tichem chvíli zvoní a jak ten kouř hyne.

U potoka v tichu ku měsíci krávy
zvedají zrak tmavý, smutný, přemítavý.

A u nás . .

Když u nás těžká mlha padá,
mne po azuru touha schvátí,
zřím dlouhá, bílá, pustá lada,
jež sluncem znícený prach zlatí, —
a u nás mlha padá.

Když u nás žluté listí padá,
zřím pralesy, kde v husté trávě
květ tísní květ, kam slunce vkládá
sta brilliantů ve záplavě, —
a u nás listí padá.

Když u nás ptáče zmrzlé padá
do sněhu s holých, němých snětí,
zřím u pyramid ptáků stáda,
jak tisknou se tam, v křiku, změti,
u nás — pták mrtvý padá.

Smích dívek a milenců váda,
zvuk tamburin a flétny něhy
mi zvoní v sluch, — ó léta mladá,
ó růže lauru, liljí sněhy! —
a slza z oka padá!

Zima.

Zima kráčí v křišťálovém hávu,
prázdným polem unaví ji chůze,
a tu klade zemdlenou svou hlavu
zasněžené stromů na haluze,
v svět se dívá v sněžných vloček vřavu.

Každému dá něco: Perly struze,
křišťálové klenby kouzlí splavu,
ptáčkům drobty sype ku výsluze
zima.

Snílkům ve sny kouzlí příští slávu,
dětem vánoční strom v světel duze
a kluziště mladým pro zábavu;
těm, jež ostrým mrazem pálí tuze,
kape na mdlá víčka z Lethe šťávu
zima.

Večer na břehu moře.

V břeh vlny bily v jednotvárném šumu,
vzduch šerý byl a nebe ocel šedá.
Nesmírný obzor vnořen v tajnou dumu,
jak město drtil by, jež z lodí tlumu
se v stínech na pobřeží v mlze zvedá.

Nesměrnost všude! — Duch se chvěje, trne...
Ohromné lodi v dálce jsou jen body,
a město, mraveniště nepatrné,
a vidíš skoro, jak noc, jež se hrne,
je shrne v jeden příval tmy a vody!

A zdá se ti, to město žije, dýchá,
a sní, že v noci v bouři vln a hromů
to velké moře, jež se dme teď zticha,
v své trosky jeho paláce vše smíchá...
Sám chvěješ se... dnes nechce se ti domů.

*Livorno 187****

Pantoum.

V mém okně zimní krajina,
zřím v hloubi město v mlze spat,
svit červánků v šer zhasíná,
sníh venku svítí — čerstvý spad'.

Zřím v hloubi město v mlze spat,
v mém krbu ohně rudý jas,
sníh venku svítí — čerstvý spad';
sám na minulý myslím čas.

V mém krbu ohně rudý jas
tká květy krví zardělé;
sám na minulý myslím čas,
sny staré vzlétly z popele.

Tká květy krví zardělé
má duše, poraněný pták,
sny staré vzletly z popele,
kdos hlínu sype na můj zrak.

Má duše, poraněný pták,
mne střelil život, lovec zlý,
kdos hlínu sype na můj zrak,
jsem divně dojat, cestou mdlý.

Mně střelil život, lovec zlý.
Zda padnu v květ či na skal štít?
Jsem divně dojat, cestou mdlý,
již kleslo slunce za blankyt!

Zda padnu v květ či na skal štít?
Ó dlouhé, dumné večery!
Již kleslo slunce za blankyt,
kol táhnou stínu příšery.

Ó dlouhé, dumné večery,
ó lásko, hvězdo jediná!
Kol táhnou stínů příšery —
v mém okně zimní krajina.

Pozdě večer.

Dosti čtení, přemítání,
v oči padá tíž,
i ta lampa z nenadání
uhasíná již;
ode stropu stín se sklání
stále níž a níž.

Stíny rostou na potopu
z koutů houstnou čtyr,
jak by křídla z nich od stropu
roztáh' netopýr,
a myšlenek zářných stopu
stíhal jejich vír.

A kol všecko zvolna splývá
v jednu šerou změť:
v dál se oko prázdnem dívá,
ptáš se: „Kde jsem teď?"
Voláš — šeř kol mlčenlivá
jest jen odpověď.

Tak to bude v hrobě asi.
Smrti krok, pak vzdych,
a již spustí stinné vlasy
kolem skrání mých,
a pak stopí svoje řasy
v zhaslých zornicích.

Cos jen jako záblesk duhy
šlehne k duše dnu,
jak na vodě dálné kruhy,
pamět šťastných dnů
a pak noc a spánek tuhý,
ale — beze snů!

Právo jeseně.

V tichém klidu sbírat plody
zádumčivé jeseně,
chodit večer podle vody
líně hned a nadšeně,
klidně patřit ve shon lidský,
jak v rej stínů fantastický,
který táhne po stěně.

Zakouřit si, trochu zívnout,
trochu veršů mlsati,
hezké dívce v pozdrav kývnout
po mlčící souvrati,
která žene stáda domů,
vrabcům ve vrcholcích stromů
v hádce jich se vysmáti.

Nechat všecko, jak to běží,
s klidem filosofa zřít,
jak se v sporu kadeř sněží
a jak mizí apetit,

*

k mladších snaze, k mladší práci
hledět s vlídnou resignací,
rád jim v souhlas přisvědčit.

Nechť již o tvém vlastním díle,
hádají se zmateně,
nechť i mlčí, z dlouhé chvíle
nechť je chválí nadšeně,
sbírat slední klásky chudé,
jim se těšit jest a bude
smutné právo jeseně!

Pantoum.

Ó zadumaný cypřiši!
Ó přísný, hořký vavříne!
Než stín váš srdce utiší,
co nadějí, snů zahyne!

Ó přísný, hořký vavříne!
Kde býváš ty, již není vlas,
co nadějí, snů zahyne
a celé žití — prázdný klas.

Kde býváš ty, již není vlas,
jen pod lebí proud lávy hřmí
a celé žití — prázdný klas
a v očích se to divně tmí.

Jen pod lebí proud lávy hřmí
a srdce — starých hodin ruch,
a v očích se to divně tmí,
sám připadáš si jako duch.

Jen srdce, starých hodin ruch,
teď hrčí, teď se zastaví,
sám připadáš si jako duch
ve pozdní večer mlhavý.

Teď hrčí, teď se zastaví,
vůz přijel — co mi nese teď?
ve pozdní večer mlhavý
zda cypřiše či lauru sněť?

Vůz přijel — co mi nese teď?
Však dozvím se to brzy dost,
zda cypřiše či lauru sněť,
dost obého je pro věčnost!

Však dozvím se to brzy dost,
dřív snad než ten verš dopíši,
dost obého je pro věčnost,
viď, zadumaný cypřiši!

Ballada za odcházející mladostí.

Jak Hamletovi mně se zjevil duch,
a po mém boku jako fantom stojí
a slova podivná mi šepce v sluch,
že duše moje leká se a bojí,
on hovoří, co chvím se v nepokoji:
Dost sladké touhy a dost sladkých snů,
dost z mladosti již pil jsi pramenů,
dost pohárů a dosti serenad,
dost bouřných nocí a ospalých dnů,
čas nastal všemu, všemu s Bohem dát!

Dost důlků líček, v nichž spí lásky Bůh,
dost nahých paží ve tanečnic roji,
dost šeptů důvěrných, v nichž plno tuch,
dost psaníček, v nichž táž se vždy lež rojí,
dost sladkých pozvání ku lásky boji!
Dost modrých očí vlídných plamenů,
dost černých, ohnivých hvězd edenu,
dost kadeří, jichž vonný vodopád
jsi rukou probíral až k jeho dnu —
čas nastal všemu, všemu s Bohem dát!

Dost písní nevázaných na zdařbůh,
dost polibků, jež v ruměnce se pojí,
dost úsměvů, jež roj jsou zlatých much,
dost vzpomínek v jich fantastickém kroji,
dost zlatých rybek ve mladosti zdroji!
Dost mladičkých na stromech pupenů,
dost na větvích hnizd, v keři lupenů,
dost dlouhých procházek i eskapad,
dost růží tu a též dost kamenů,
čas nastal všemu, všemu s Bohem dát!

Poslání:

Jak, mládí, zvyknout na tu proměnu,
jak uvěřit, že nastal čas jít spat?
A fantom zmizel, oči sobě mnu...
Ó mládí, za tebou zpět ruce pnu.
Čas nastal všemu, všemu s Bohem dát!

II.

Z LÁSKY.

Píseň.

Sestoupíš-li ještě ke mně,
pak to učiň tiše, jemně,
jako Vesna tkne se dechem
spící země.

Zvlň mé duše touhy, žely,
jak jde zvolna večer ztmělý
přes vadnoucí, mroucí, schnoucí
asfodely.

Zvlň mé nitro vírem tónů,
z moře hoře, v kterém tonu,
vyveď mne v říš tajůplných
visionů!

Co pak z toho, až se vrátím,
illusí že mnoho ztratím,
aspoň sobě v sladké mdlobě
cestu zkrátím.

Nad zmrhaným rájem v studu,
nad ztraceným v hořkém trudu
naposledy při tvé písni
plakat budu!

Podobizna

Ne lesk, ne záře... Byl to svit jen tichý
dne podzimního, kdy vzduch tak je vlahý,
mhou kdy se lesknou polí dálné líchy.
Tak dojely mne její tiché tahy.

Ne smích, ne hovor... Byl to šepot jen matný
jak velký les bys viděl na obzoru
bez hnutí v dálce stát, a přece chvatný
dech větru rozvlní ho k rozhovoru.

Ne smrt, ne život... Ale mezi nimi
vždy stejné chvění hluboké a smělé
jí hrálo rty, polibky znavenými,
jí stálo psáno na tom bledém čele.

A její duše v jeseň louka snivá,
kde v rose, kdybys hledal i den celý,
květ sedmikrásy sotva jen se skrývá
na krajích svých tak divně zkrvavělý.

Desdemona.

Rozplítám dlouhé vlasy
a chystám se již spat;
ten svět je pln divné krásy —
Ó časy, minulé časy!
Kdež žár byl — teď je chlad.
Rozplítám dlouhé vlasy
a chystám se již spat.

Rozpínám svůj pás zlatý.
Jak nápěv ten zněl jen?
Můj každý den list je svatý.
Ó naděje, jste ztráty
a všecko dým a sen!
Rozpínám svůj pás zlatý —
Jak nápěv ten zněl jen?

Slyš kroky chodbou hlučí,
kdes v dálce zmírá zvon.
Tak srdce pukat se učí...

Ach, kterak do náručí
mi druhdy spěchal on!
Slyš, kroky chodbou hlučí,
ó běda, to jest on!

Ó mám již ten nápěv starý,
o jivě zpěv to jest!
A vidím svíce a máry...
vše splývá mi v moři páry
a cítím jen tuhou pěst
a tmou ten nápěv zní starý,
to píseň o jivě jest.

Rozplítám dlouhé vlasy
a chystám se již spat;
ten svět je pln divné krásy...
Ó časy, minulé časy,
mou duší táhne chlad.
A přece — proč vlhnou mi řasy,
vždyť s anděly jdu spat!

Chvíle sentimentální.

Šla kolem tiše jako dech, jak pára,
a její závoj byl jak vlečka jara.
Do tmavé ulice hned záře vpadla,
jak úsměv do šerých se vrásek kladla
starého kostela, v kteréhož šeři
na stupních blíže u kamenných dveří
se třásla stará žena žebrající.
Šla kolem ní a s tichou, vážnou lící
v dlaň vetchou almužnu svou plaše dala
a nečekajíc díků dál se brala
jak duší sen, jak nápěv sladký hlavou,
až zapadla kams v ulici zas tmavou
a banální. Já patře za ní plaše,
jsem k tobě děl: Tak zrovna štěstí naše
se mihne, zmizí. Jít jsem za ní váhal,
ba stařenu se obdarovat zdráhal,
jež od portálu zvedla ke mně ruku.

Jak ve snách šel jsem dále v města hluku.

Andante.

Nech ruku jak list leknínový
na klávesech již spočívat,
to říci nelze tóny, slovy,
co hruď mi teď chce rozrývat.

Ni zvuk, ni tón, jen temné chvění,
v němž pukla struna ječící,
snad ještě dlouhé políbení
jak věčnost slavné, mlčící.

A ruky stisk tak pevný, prudký,
pak hlavy sklon a z dveří spěch
a běžet v bouř a vichru půtky
a stavit se až na hrobech!

Či lépe v boj se vzchopit nový,
nad bolem svým se usmívat? —
Nech ruku jak list leknínový
na klávesech již spočívat!

Mladé dívce.

Ten profil kameje s tím černým vlasem,
to okno srny, v kterém něha svítí,
ten ovál prodchnut úbělovým jasem,
ten úsměv úst! — Jak lze to zapomníti!

Ta chůze vzdušná, gracií jež dýchá,
ten vzrůst, jenž připomíná na lilii,
hlas, hudba vždycky melodická, tichá,
jak vlny spící, které o břeh bijí!

Ó kráso, mládí! — Kolem vás jdu němý,
jak poutník od obrazu, kam v své touze
ex voto zavěsil a zrak teď k zemi
upírá v naději, ach v té jen pouze!

A čím dál svatý obraz z očí ztrácí,
tím v duši větší hořkost bezejmenná
se hlásí mu — tam v marné resignaci
vrou všecka jeho přání nesplněná!

Romance.

I.

Je možno to, že zazpíval
kdes v porostlině pták?
Že výš kdy zrak se zadíval,
zřel azur a ne mrak?

Je možno to, co na sněti
že květ je a ne sníh,
a že na srdce poupěti
se první motýl mih'?

Ach poupě srdce — láska jest
a motýl — první sen!
Teď nebe ještě plné hvězd,
však počkej, přijde den!

Však pozor dej, když holý stvol
má květů na tisíc! —
Jdeť Vesna srdce jednou kol
a nevrátí se víc!

II.

Však vidím, že jsi zaspal přec,
když kol šla Vesna snivá,
neb v srdce tvého prázdnou klec
se nyní jeseň dívá.

Tys nechyť ptáka, kolem líť
a zpíval kouzlaplně:
Jak luzný modrých očí svit
na ňader bílých vlně!

Jak hebký vlas a sladká šíj
a ústa řeřáb zralý,
číš plesu tělo, jež dí: Pij,
nech blaho zrak ti zkalí!

Jak útlý pás a nožky vděk
sladkými tančí rhytmy,
a ona celá paprslek,
jenž padť v života přítmí!

Tys neviděl, tys neslyšel,
a uletělo ptáče,
a v srdce tvoje vpadl žel
a duše, duše — pláče!

Apassionato.

Ó nech mi jen vyzpívat duši,
to byl přec čarovný sen!
Dva tóny našly se v hluši
a zněly mi až v bílý den!

Ten jeden z ňader tvých vyšel,
a já ho z retů tvých pil,
ten druhý Bůh však jen slyšel,
hrál v mozku mi, táh' krví žil.

A v náručí když klesly sobě,
to byl tak šílený hlas,
že po letech ještě i v hrobě
budu jej slyšeti zas!

List.

Ó máte pravdu, jste v mé duši živa,
jak břečtan živ na holé, pusté skále,
zkad nesmrtelnou zelení svou kývá
a usmívá se neustále...

Ó máte pravdu, jste v mé duši živa,
jak pták, jenž květ si vyhlíď v šerém hvozdě,
kde, nechť se třeba připozdívá, zpívá
a neví sám, že jest již pozdě!

Ó máte pravdu, jste v mé duši živa,
jak slzný zdroj ve sluji krápníkové,
jenž z věčných zřídel živí se a splývá
a spádem tóny kouzlí nové.

Ó máte pravdu, jste v mé duši živa,
jak lepší její část, ba ona sama;
v mém štěstí, v smutku mém jak hudba snivá,
jak všecko, co nás neoklamá!

Largo.

Sežloutlé dopisy a zbledlé podobizny
a stužky zmačkané a vlasů prstence,
ó smutné, mlčící vy zašlé lásky tryzny,
čím jste jen po letech ve dlani milence?

Jak vichr prchá čas, rve všecko, sotva nechá
list žlutý, stočený mladému vítězi,
jenž fialkami zpit a růží věnčen spěchá
a znova dobývá si srdce bez mezí.

A jako pod sněhem květ sasanky se zdvihá,
jak roní petrklíč své zlato v hnědých mech
ve třpytných krůpějích, v kterých se slunce míhá,
co táhnou nad hvozdy již čápi v zástupech:

Tak nová láska zas ve smutném srdci vzrůstá.
Duj, větře naděje! Vše rozmeť vzpomínky!
Jim na hrob nasypej své květy, střemcho hustá,
ty jaro, svěžími je zasyp lupínky!

A jako sedají mladičké sedmikrásky,
na řasách rosný svit, si v trávě do věnce.
Sem, nové dopisy, sem, zkazky nové lásky,
sem, stužky nové zas i vlasů prstence!

Ať květe srdce zas! Ať voní, zpívá, hárá,
ať slovo hudbou jest, ať polibky zní sníchi,
cos na dně zbude vždy — tak v nejkrasších dnech jara
se tají ve skalách, a tím víc zebe — sníh.

S Bohem!

Mně těžká slova v hrdle váznou,
když říci mám ti: S Bohem buď!
Jest mi, jak zřel bych v propast sráznou,
kde ručej divý o skal hruď
se v burácení s jekem láme,
ó slyš, kterak to hučí v něm!
My nikdy se již neshledáme
a zapomenout — nemůžem'!

Ta propast — naše rozloučení,
ten ručej — bol můj zoufalý!
Ó nadarmo se v palném snění
tvé ruce k nebi vzepjaly!
Jak lavina má vášeň vzrůstá,
můj mozek mrazí, rve mi hruď...
Nuž srdce k srdci, k ústům ústa,
pak nechť se sřítí! — S Bohem buď!

V smutné chvíli.

Vím dobře, celé žití naše
jest moře těžkých snů a dum,
plod štěstí když utrhnem' plaše,
že hořkne, než jej dáme k rtům;

Vím, že jsou těžké trapné chvíle,
v nichž hasne paprsk nadšení,
a dlouhou cestou ku mohyle
kdy cítíme své umdlení;

Vím, že tu nelze stavět v písku
a ve vlu stálém příboji
že mnoho čas nám vezme v trysku
a málo čím nás spokojí;

Že zašlých trudů žluč se sbírá
a hořkne na rtech poznovu,
a mizí klid a mizí víra
a zbude jen tíž okovů;

Sen minulosti, přelud, vzchází
a táhne jako příšera
a z duše tvé rozbité vásy
se ztrácí vůně, důvěra;

A dechem zimní bouře chladné
strom žití tak se zachvěje,
že s něho radost — listí spadne
a odletí pták — naděje!

To vím, neb též jsem plavcem v moři
a to můj nářek nestlumí,
a proto duše tvojí hoří
též moje duše rozumí.

Ó kterak v hloubku tvého bolu
se nořím pouze tuše jej;
ó dovol, ať jej nesem' spolu!
Ó jen mne k tomu požehnej!

Tvé slzy, které pouze blaží,
ve moje slzy, které žhnou,
ať splynou, jako když se sráží
déšť hvězdných jisker oblohou!

Chci tichý být, jen tvoji ruku
chci držet v pevném stisknutí,
bych cítil v těžkém srdce tluku,
jak roste ti dvé perutí.

Jak bolestí tvé srdce vzrůstá,
a vzlétá fenix báječný,
jak duše tvojí clona hustá
se mění v plápol slunečný;

Chci v chaos duše tvojí v sporu
svůj úsměv pustit nadšení,
jak slunce paprsk na obzoru
když ztichlo živlů soptění.

Sloky do album.

Buď mír tvé duši! Tvojim snům
kéž ani stín se nepřiblíží,
ať anděl jen tě budí z dum,
nepoznej v žití větších tíží
než květů pýř, jež do síti
se tvojích vlasů zachytí!

Buď mír tvé duši! Rosný chlad
buď s tebou v parnu každé dráhy,
zdroj upomínek nezavát
plyň vždycky čistý ti a vlahý
a svět-li hořkost vsype tam,
ji nepociť, tu zanech nám.

Buď mír tvé duši! Umění
je souzvuk, to víš dobře sama,
kdo s ním je, tomu nezmění
se nikdy život v smutné drama
a změní-li přec, i pak v něm
se bol jen kmitá úsměvem!

Buď mír tvé duši! Poslední
to přání mé a požehnání
a nežli štěstí rozední
se láskou na tvé drahé skráni,
buď pokoj dětí věnem tvým —
víc modliti se neumím!

Nesmrtelnost.

To krásné tělo, před nímž malíř mnohý
by štětec sklonil němém ve úžasu,
ten očí kvas jak pro lidi i bohy,
jak lze jen červům dát je ku pospasu?

Ty bílé ruce jak jen smíchat s prachem?
Ty prsy v hlíně budou liliemi!
Ta ústa po tmě svítit budou nachem,
ty boky kvésti budou v černé zemi!

Ó zajisté, až pestré v směsi kvítí
tam rozestře své barvy v novém jaru,
v jich lesku, vůni budu zříti, píti
vděk nesmrtelný spanilých těch tvarů.

Ó zajisté, až budu hlavu klonit
nad tento hrob, své sny tam poznám cele,
mé polibky v nich dále budou zvonit,
jak druhdy zpívaly kdys po tom těle!

Netopýr.

Byl smutný večer, světlo a šer v boji,
kdy vrazil netopýr do jizby mojí.

I letěl slepě jizbou polotmavou,
na stěně sed' si Krista nade hlavou.

On symbol tmy sed' světla ku symbolu,
a v moji duši dívali se spolu.

Tam poslední boj vřel, již dokonáno,
chci rozhodnout se, nežli vzplane ráno.

A sedám, píšu: „Po lásce je veta,
v mém srdci pelyněk a bodlák vzkvétá.

Je po všem veta, nevím čí to vinou,
jste volna lásku najíti si jinou.

Vy, prosté dítě, jen jste hrála se mnou,
sám nyní chci jít dráhou žití temnou.

Zde vracím vám ty listy, stužky, růže,
jen jednou srdce milovati může!“

Tak, dopsáno, a zvedˈ jsem hlavu výše,
kde host můj rozpjav křídla seděl tiše.

Jak v duše taj, jejž před sebou jsem skrýval,
by zvědavě a s výčitkou se díval.

A jak se díval, jeho oko plálo,
a mně se zdálo, že se divě smálo.

A pravilo mi: Hrdé, směšně plémě,
vy zovete se pány žití, země,

Vy bojovníky lidskosti se zvete
a srdce ženy v bláto zašlapete!

Vším dotknuti a vším hned uraženi,
myslíte, mimo vás že štěstí není;

Že středem všeho jste... Já nemohˈ více
ten dopsat list, já sklopil zřítelnice.

Co psáno, roztrhal jsem v studu, bolu,
chytˈ netopýra, pustil s okna dolů.

A v nočních stínů kterak mizel plášti,
já cítil mizet hněv a mizet záští.

Nevěsta.

Tak jako z báje víla
ve bílém šatě celá
ku oknu přistoupila
a pohnutím se chvěla.

Byl západ, nebe tmělo
se v červánkách a plálo,
rudým se leskem chvělo
a ve vlasech jí hrálo.

Tisíce rudých růží
klín ztemnělý nes řeky...
Jak přitulí se k muži
ty její útlé vděky!

I snila zamyšlená
a nevěděla ani,
jak okno, strop i stěna
se třesou v jednom plání!

Červánky ve závějích
jí spánky nachem krášlí,
kde rudé růže jejich
dvě bílé sestry našly

V havraní jejich kštici,
a sotva se jich tknuly,
nad úběl snivých lící
ty v žár též zaplanuly.

A dívka nevěděla
v svůj vnořena sen světlý,
že rudé růže z čela
jak ve krvi jí květly!

Stín.

Rok byli spolu, všecko v žití měli,
co toužili a myslili a chtěli,
vždy plnou číš, stůl hojný v přátel kruhu,
a vozy, lázně, všecko žití k duhu,
co dobře jde, co lichotí a baví.
Svit štěstí líbal jejich krásné hlavy,
když ve společném, smavém ve objetí
k nim tulila se malá hlava třetí.
Tak žili šťastně; stín však ob čas malý,
jak zrcadlo když dítěte dech zkalí,
jí ležel těžce na průsvitné skráni.
Vše měla, každý sen a každé přání
muž vyplnil jí, nač jen pomyslela,
a přece vždycky zachvěla se celá,
když tento stín na jejím uleh' čílku
jen okamžik, jen vteřinu, jen chvilku.
Proč, nevěděla, však její choť cítil,
že stínem tím se zvolna v propast řítil,
že cosi láme se a bortí, puká.

Ten stín — čí mohla by jej setřít ruka?

Zlaté slzy.

Ne slzy rosné, jimiž zory líce
se skvěje, a jež slunce lehce slíbá;
Zde hoří zlaté slzy pryskyřice.

Jsem strom, do jehož kůry říznul osud
dost hluboko, až duše roní slzy,
a rány mé jsou nesceleny posud.

Mé slzy zlatem planou, písní zvoní
a stuhlé v jantar, věkem jar, jež přešla,
jak na růženci zrna ještě voní.

Sloky melancholické.

Jen trochu hudby zavřít v svoji duši,
jen trochu světla v zřítelnici svoji,
vždyť jako list, jenž v herbáři se suší,
před námi minulost stojí.

Květ po květu když zvolna barvu ztrácí,
list po listu se drobí, opadává . . .
dí ret: Kde jsou, co zpívali v nich ptáci,
když vesny zářila sláva?

A v posled zbude květů suchá kostra
bez vůně, lesku v troud a prach se chýlí,
jen minulost, jen plísně vůně ostrá —
Lesk, vůně? — Dávno již byly!

Tu slza, která skane na troud šedý,
více nepomůže skvrnou jsouc a blátem,
na žlutém listu zbudou květu sledy,
a přece svítíval zlatem.

Tak nad námi se ples a jaro mihly,
zem vřela písní, nebe soucit lilo...
Nad hrobem pak jen ruce dvě se zdvihly
a láska, štěstí — vše bylo!

III.

Z UMĚNÍ.

Norec.

Již ke dnu stoup', svět pod vodou jej klame.

Tam světlo, které v hlubině se láme,
kol fantastických zjevů reje tvoří,
na rybích šupinách tu zlatem hoří,
tam rubíny plá, jak sta rudých očí
se Medus tykadla a řasy točí,
vše plane v duhách, ve prsténcích sličně,
jež v spirálách se třesou ustavičně;
i sáhne hloub v ten magický svět vrší,
a z této ještě drahokamy prší!
Však nahoře to podívaná jiná,
při denním světle vše jest shnilá třtina,
rmut černý, medus měkká hmota slizká,
jež v matném šedu odporně se blýská,
a trochu písku se skořepin změtí,
s kterými sotva zahrají si děti.
Ten zázračný svět chycen jejž má v hrsti,
je shnilou travou, štěrkem jen a prstí.

Ó básníku, zda jinak se ti děje?
Tůň duše tvé se jak tůň moře chvěje,
plá, svítí, hoří, míhá se a vzkvétá;
však chraň se, obrazy a epitheta
v dlaň skutečnosti vložit neúprosnou,
hned setřeš pel a svit a barvu rosnou
a zbudou ti jen ošumělá slova.
Čím to jen, v písni že jsou zase nová,
zas kouzlo staré nití, že v nich kryje
se, paprsk v moři, stará poesie?

Zda illusí to svatou, všemohoucí?
Či proto, norče, cítíš hruď výš tlouci,
když moře toho ty se hroužíš ke dnu,
že naděj' na perlu máš — aspoň jednu?

Jen trosky.

To byla báseň! — Jako hudba sama,
jak měsíc snivá, úchvatná jak drama.

Já zapomněl ji, kamsi duše ke dnu
mi spadla a tam dřímá ve bezednu.

A stíží vzpomínám si, život míjí...
Víc neshledám se s její poesií.

S tou hudbou smutnou a s tou barvou skvělou,
jen trosky lovím — nikdy báseň celou.

Vodopád.

To nádherný moh' býti vodopad!
Měl v mohutný se oblouk vyšinouti
a střemhlav dolů sletět blesknou poutí,
moh' srn a jelen pít u jeho pat,
a ve výši moh' orel kroužit vzduchem,
kraj celý znít moh' písně hromným ruchem
a cizinec, jenž stavil by zde krok,
něm zřel by ve vod var a věčný tok.

A zatím proud se třepí, ubožák,
ve stružky mezi kapradinou steré,
tu zabral se půl do opuky šeré,
a sotva z něho napije se pták;
ba sotva za motýlem v honu včela
nad pěnou jeho v letu zabzučela,
skryt mechem pod ním dál se zarývá,
jen pláčem slzí skálu polívá.

Kdo kolem jde, ten se tu nestaví,
těch málo, kteří zahledí se v mžiku
do řas a trávy, drobných do krápníků,

jež tvoří v mechu zdroj ten slzavý;
náhodou básník prameny ty spící
na srdci matky země zpívající
ve věčně smavém, svěžím lupení
jen uslyší a nejlíp ocení.

Proč ptáte se? On srovnává své žití
s tím proudem; to, co jest a co moh' býti.

Úhor.

Sváželi zlaté klasy s polí,
kol žní byl shon a šum a ruch,
v tom víru jeden lán byl holý
jak mrtvých udupaný luh.

Jen řídký jetel, uschlá tráva
a plevel hroudy pokrýval,
zde nezaplála slunce sláva,
a skřivan nad ním nezpíval.

A zlatých snopů vozy plné
když vozili kol celý den,
já cítil, jak ta hrouda klne
a rozplývá se v tichý sten.

Jak závidí tam vedle sestře
tu hojnou žeň, ten skotu řev,
žen šátky vlnící se pestře,
ten srpů svit a ženců zpěv.

A bolest hruď mi stáhla divá,
ač s ní jsem válčil se vzdorem:
jak bude mi, mé duše niva
až bude sprahlým úhorem!

Rád věděl bych . . .

Rád věděl bych, která to z písní bude,
jež na rty lidstva přejde s retů mých,
po také práci dědictví jen chudé,
jak hustým pralesem by pták se mih'.

Do všední snahy, klopotu a shonu
jak harfy andělské by povzdech pad',
trám spasný tonu, který volá „tonu"!
zdroj žíznícímu v písku pustých lad.

Zda bude to as dítě mého smutku,
mých bojů, pohrdání černý květ,
snů metlice, již nedopřán květ skutků,
jež tají v sobě pravdy hořký jed?

Či poupě růžové, na kterém rosa
plá brillantem, jež vpletla v kadeř mou
kdys láska, která přijdouc ke mně bosa
se přitulila na má ňadra tmou?

Kdo najde ji, tu píseň písní mojich
a v jaké chvíli plesů, strastí, snů,
když unaven se zmítá v marných bojích,
když loká rozkoš z vášně plamenů?

Já nevím. — Ale klidně v mrtvé listí
i tuto píseň kladu ,květ svých dum,
a žehnám tomu, kdo ji bude čísti
a ruku jeho vděčně tisknu k rtům.

Svět a básník.

Svět neptá se: Kde bral jsi?
on stále chce: Dej víc!
A všecko, co již dal jsi,
to dávno je mu nic.

A sotva začneš říkat:
Já dal, co člověk může'!
Hleď zapomnění zvykat,
jsi dávno mrtvý muž.

Krása a moda.

Jak vyšla z tvůrčí ruky přírody,
tak plna kouzla, věku, lahody
šla krása světem bez veškeré řízy;
to jeden lesk byl, jedno záření,
v prach lidé padali tu v zděšení,
ten mocný zjev byl velký jim a cizí.

Však cítili přec kouzlo, čár a věk,
jí zahnat síly neměli, což lék
si chytře vymyslili vlastní mdlobě,
i chytli krásu, z pestrých cetek háv
jí setkali, a tleskal celý dav:
Teď lze ji přece vidět v pravé zdobě!

A ješitnost je hnala ještě dál,
šat brzy hlavní věc jim být se zdál
a božská podstať pod ním věšák pouze,
jenž drží soustavu jen cetek těch,
jež zlatem, květy protkal umný steh,
by lidské hověl malicherné touze.

Ó kráso, ať se zjevíš kdekoli,
vždy s maskou tvoje bytost zápolí,
vždy v božské víno tvé se míchá voda.
Ať v dívčí tváři, sošce, básni pláš,
tím víc tě chápou, čím se ukrýváš,
jak velí tobě konvence a moda.

Krásné dívce.

Sám v tiché noci myslím na tvou krásu,
na štíhlý, elastický vzrůst,
na opal snivých tahů, eben vlasů,
na svůdnou linii úst,
na měkké kouzlo bytosti tvé celé,
na oči zpola zlatou jiskrou skvělé
a zpola ztmělé
a cítím v duši svojí divnou hořkost růst.

A myslím, kdyby v Helladě plál lepý
ten půvab tvůj a snivý vděk,
jak Zeuxis k němu nebýval by slepý,
jak Praxiteles jeho paprslek
by jistě v mramor zaklel příštím časům
do sochy Venuše, jež stejně k hodokvasům
tak jako ku zápasům
by zřela v klidné pose v ples i vášní vztek.

Jak ona byla bys, před soudci naha
jež zjevila se měníc v jásot hněv,
pak Afrodity paměť světic blahá

se vrhla před všemi ve vln řev.
Ve smíchu Alkibiad, Sokrat v snění
nad tebou stanuli by v udivení,
Sofokles v zamyšlení
dle rhytmu údů tvých by zladil chóru zpěv.

Dnes kráčíš nevšimnuta davem tupým.
Kdo soujem ocení tvých vnad?
Jen vášeň dotkne se jich spárem supím,
jen zisk neb chtíče prostý hlad,
Ó cítím, v krásu tvoji zrak svůj noře,
kde Hellen píval opojení moře,
nám zbývá pouze hoře!
Je krásou trpět úděl modernosti snad?

Opatrně.

Nedávno zastavil mne na ulici
kýs dobrý muž, mně zdá se redaktor
neb nakladatel a hned s chladnou lící
bez předmluvy ten začal rozhovor.

„Je dobrá časem báseň v časopise,
když mezi povídky se prohodí,
byť nečtla se, přec dobře v listu skví se,
slok řada mile oku lahodí.

Zvlášť na konci, když prázdná stránka zbývá,
tu hezky verš se dělá lyrický,
já tomu přeji, a my od jakživa
jsme slušný měli dorost básnický.

Je zapotřebí ostnem býti trochu
té rýmující naší mládeži,
však každému z těch veršujících hochů
zřít na prsty, je držet v otěži.

Jen po kapkách — to poesii stačí
v té době cukrovarů, založen,
těch málo již, co při měsíčku pláčí,
čas minul, kdy vrah písní přemožen!“

Ó jindy, nevím, co bych byl řek' na to
snad: Mýlíte se, pane, naopak
je pravá poesie ryzí zlato
a čím jí víc, tím duše jako pták!

Jen plnou vždy ji rozhazujte dlaní,
ať roste jako řeka bez hrází,
ať chrámem jest, kam s povztýčenou skráni
i dělník otrhaný přichází.

Ne v knihách, jež se zlatou zdobou blýští,
ji raději prostou chtějte zadarmo,
vždyť v ní je život, vzruch a spása příští
všech, kteří skráně kloní pod jarmo.

Ó dejte ji, neb všude jest jí třeba,
je manna, nektar, rosa, ideál,
jak druhdy Kristus když požehnal chleba
a tisícům jej kolem rozdával!“

To byl bych řekl — teď však přešla léta,
a často spražen ve životě sám,
co ještě v duši mojí zrá a vzkvétá,
již v srdci na dně žárliv ukrývám.

Tož zívnuv jen jsem pravil apaticky
a novou cigaretu sklonil k rtům:
— Vy ovšem, pane, pravdu máte vždycky,
nač předhazovat perly...?

Romance o modernosti.

Milý Bože! Staří, mladí
za moderním všecko pádí,
udře se a udýchá.
Co je básník staré školy?
V jeho knihách samé moly,
ptáče to, jež pelichá.

Váhá chvíli a sám neví,
má-li též se svými zpěvy
trudit se v ten shon a spěch;
staré víno ideálů,
které brzy zkysne v žalu,
nalívati v nový měch.

Co tak váhá, mladí hoši
nesou tady v plném koši
zázračný svůj rybolov.
Nahlédne blíž v jejich vrši,
odkud to jak zlato srší,
málo vlny, mnoho slov.

V spoustě kalu, rmutu, špíny
zamazaná bez příčiny
stkví se rybka — ideal!
Sáhne po své staré síti,
píše zas jen, jak to cítí,
a svět — ten se točí dál.

———

Chci žít!

List příteli.

Ty diviš se, že k písni nové
se nevzbouzí můj sen a cit?
Mám toho dost, co básník slove
a příteli, chci prostě žít.

Svou brázdu táh' jsem v světa roli,
chtěl, toužil, bil se a byl bit,
dnes ku zábavě kohokoli
nesáhnu k péru — chci jen žít!

Nač vynášet na písně buben,
že radost mám neb že jsem syt?
nač hlásat světu: Zas tu duben
a jeseň zas? — Já chci jen žít!

Nač rozhazovat jiskry světla,
když drahá vlast chce po tmě hnít?
Teď na jiných jest, má žeň vzkvetla
a potlouklo — dnes chci jen žít!

Nač na prknech, svět které značí,
za blázna jiným, sobě být?
Dnes pro divadlo šašek stačí,
jsem pedant k tomu — chci jen žít.

Nač otáčet se podle větru
a ustavičně pozor mít,
co libo Pavlu nebo Petru,
co časové? — Chci sobě žít!

Nač kritiků všech moudré rady,
jež neustanou jedno mlít
a časopisů křik a vády
a urážky? — Chci klidně žít!

Mám právo na to, zraky zmdlené
jen v nitro vlastní obrátit
a v knize světa otevřené
ne pouze čísti, leč i žít.

Mám právo pohroužit se cele
ve hvozdů bouř a klasů klid
a na rtech úsměv, jas na čele
a knihu v ruce sobě žít.

A večer, samovar když zpívá,
ve dvou neb třech jen hovořit
o lásce, která neumdlívá,
když vše nás zklame: To zvu žít.

O umění, jež v klínu nosí
do šera žití hvězdný svit,
do vedra jeho kapku rosy
a jež nás učí šťastně žít.

Tak nechám dny a noci plynout,
mé dílo bude jen můj štít,
ať jeho los je kvést či zhynout,
mně jedno jest, já chci jen žít.

Ty egoismem zveš to, brachu?
Však zkažený mám apetit,
laur z bláta zvedati a prachu —
Ne, ať tam leží, já chci žít!

Musí.

Byť strom si řekl desetkrát:
Já nechci více květem vzplát,
mne příliš rvala vichřice
a cuchal déšť a vánice,
a kámen mnohý snět mou ranil,
a nikoho tu, kdo mne bránil,
já nechci tvořit nevděčníku —
přec musí v prvním jara mžiku
a v květu svítí jako dřív,
jsa světu kol a sobě div.

Byť básník řekl desetkrát:
Víc ruchem tvůrčím nechci vzplát,
mně příliš rvali jméno, čest,
mé mlčení buď jejich trest,
mne každý, kdo šel kolem, ranil,
a nikoho tu, kdo mne bránil,
já nechci tvořit nevděčníku —
přec musí v prvním tvůrčím mžiku
a písněmi plá jako dřív,
je světu kol i sobě div.

A byť by svět řek' desetkrát:
Tvé květy, plod tvůj nechci brát,
dej násilím je nebo rád,
kol tebe půjdu v duši chlad:
strom pokvete a básník bude
dál tvořit; časem dítě chudé
si pod strom sedne a plod zvedne,
a při té písni kdos přec zbledne
neb zardí se. To stačí stromu
i básníkovi, žít jen tomu.

Selsebil.

I seděl prorok v dumy vnořen
a přišel pravověrec k němu:
Ó pověz, jak svět, z čeho stvořen,
ó veď mne k zdroji tajemnému,
já Boha rád bych velebil!
Tu prorok ještě víc skráň schmuřil,
sáh' k srdci, kde žár divý zuřil,
a zašeptal jen: Selsebil!

A přišel jiný: Mám zlou ženu,
v ní tisíc zakleto je džinů,
moh' její jménem zvát bys změnu,
tak rozmarná je v každém činu,
věř, raději bych mezkem byl!
Co odpovíš mi, pane, na to?
Ty řekneš: Mlčení je zlato!
Děl vážně prorok: Selsebil!

A přišel třetí: Studna v domě
mi odřekla dar chladný vody!
A čtvrtý: Iblis v mém je stromě,
neb uschly všecky jeho plody,

*

džaur ukradʼ brav, jenž v stáji zbyl!
Mám zalít strom? Mám kopat studny?
Za zlodějem krok nésti bludný?
A prorok pravil: Selsebil!

Odešli všickni polrouženi
ve nové dumy novém svoru;
jak přetěžké tu pochopení,
ký nový zdroj tu sterých sporů,
ký slov těch smysl je a cíl?
Ať věřil ten, ať onen reptal,
přec tajůplně každý šeptal
neznámé slovo: Selsebil!

Sám v sobě o Boha boj tuhý
při čiši první vybojoval,
zlou ženu vyhnal z domu druhý,
ten v stáj své stádo lépe schoval,
zdroj vytrysk, v květy strom se skryl,
a každý za to život dal by,
že pomohlo mu beze šalby
to svaté slovo: Selsebil!

Ó různá hesla, v denní vřavu,
jež nerozum neb šalba hází,
zvěst spásy v mnohou prázdnou hlavu,
jež potlesk levný doprovází,
jak sám by hlas to s nebe byl,
oč lepší jste než prorokovo
dost mystické, přec prázdné slovo,
koranu divné Selsebil!

Akrobat.

A já viděl muže toho,
hlavou chodil po podlaze,
pak napjatém na provaze
kotrmelců dělal mnoho.

Podtrhoval židle, stoly,
polykal též dlouhé meče,
navrtal stůl a již teče
z dužin pivo komukoli.

Jedl uhlí žárem bílé
s kamením, pak tlouk' se pěstí;
jak to v žaludku mu chřestí,
publikum se smálo milé.

Byl to člověk silný, smělý;
hodinky stlouk' ve hmoždíři,
pak je svařil, z kotle čtyři
holoubci v ráz vyletěli!

A já viděl muže toho,
a já tiše pravil k sobě:
Tak i básník v naší době
musí umět velmi mnoho.

Ale v jedné věci velké
tento akrobat je větší,
když je zmožen velkou péčí,
publikum když příliš mělké,

Když má umění již dosti,
srazit vaz můž' skokem divě,
meč si ve chřtán vrazit křivě,
v ráz vše skončit v zoufalosti.

Jeho umění dnes chlebem,
zítra může být mu smrtí,
nás však naše zvolna škrtí,
smrt mi po malounku střebem

Z práce svojí, shonu, péčí,
věčné vření, vlnobití,
ne smrt a ne také žití —
Věru, akrobat je větší!

IV.

ZE ŽIVOTA.

Memento hrobů.

Kol hřbitova jsem šel, tu z hrobu nitra
hlas temný slyšel jsem: Dnes nebo zítra!

Krok bludný musil zastavit jsem maně,
o zeď se opříti, v skráň složit dlaně.

Den tichý byl, kraj slunný, v jasu, vůni
se rovnal listnaté a květné tůni.

Zdi hřbitovní netřesku byly plny,
za nimi hrobů zelenavé vlny.

Kol tymian na hrobech voněl s mátou,
plál v trávě pryskyřník korunkou zlatou.

A ticho sváteční, že hlasným ruchem
zněl jepice let křišťálovým vzduchem.

V to ticho hluboké letního jitra
jsem slyšel poznovu: Dnes nebo zítra!

Tak jasně v hřbitovní to znělo hluši,
a jako kámen kleslo to v mou duši.

Ó hlase výstražný, ode dne ke dni
zníš v ticho lesní i do vřavy všední!

Vždy ob čas vračíš obrovskou se vlnou,
kde orgie svou pozvedá číš plnou;

Zníš v šero chrámů i v učence kobu,
do ruchu trhů zníš memento hrobů,

Do chaty chudých útěchou a lékem
a za paláců vrata hrozby jekem:

Tak v zápas života, do vřavy dravé
hrob slovo poslední má — a vždy pravé.

Karneval duše.

Viz odlesk pochodní! Slyš rachot vozů,
do křiku maškar zní a do hlomozu!

Mně karneval na stěnách jizby mojí
při záři krbu Obraznost dnes strojí.

Tu Harlekyn, můj Rozmar přeubohý,
se klátí, v rej a skok své nutí nohy.

Cit, Pierrot, se stále se vším sváří,
tam Kolumbina s bledou tančí tváří.

Kdo asi je to? Píseň v hudbu zvoní,
v rej upomínek hlava má se kloní.

Ten vír a chvat! Mé sny jsou Amoreti,
mé přeludy a touhy v divé změti.

Vše v klubko tlačí se a strká v směsi,
a hlava třeští, duše má se děsí.

Pak náhle ticho. Dvanáct bije, síní
se mihnul velký mrak a všecko stíní.

V tvář jemu nevidím, však srdce tuší,
že nastal dlouhý, smutný půst mé duši.

Půst, který všecky květy rázem zmaří.
Ten kdosi neznámý ten sluje — Stáří.

Kol prázdno, ticho. Dohlučely vozy
a prchly nymfy, satyři i bozi.

Jen v šeru útlé ručky v pláči spíná
má mrtvá Mladost — bledá Kolumbina.

———

Těch dnů mi líto . . .

Těch dnů mi líto, které nevyzněly
tak plnou sladkou štěstí harmonií,
kdy v práce klopotu čas prchnul celý,
kdy pot se v skráň jak v hroudu kapka vpíjí.

A přece mohly, mohly krásné býti,
my měli blaho jejich ve své dlani,
byť prosté třeba jen jak luční kvítí,
jen vlídné slovo, pohled, pousmání.

A minuly a nevrátí se více . . .
zda jiné oblažily, kdo jen ví to?
Jich cenu známe, když pláč ztopí líce —
Teď ztracených dnů líto mi je, líto . . .

My pustili je jak motýle dítě,
jež teprv tenkrát lítostí jest jaté,
když vidí, v azur jak se noří hbitě
a prsty své jich pelem celé zlaté.

Sloky.

Já pravil k osudu: Co chceš mi dáti,
buď zlé, buď dobré, obé musím brát,
nad propast skloněn chci se usmívati
a s písní na rtech třeba umírat.

A osud pravil: Půjdeš květným sadem
a s písní na rtech budeš v štěstí žít! —
Proč zamyslím se vždy nad vodopádem,
jenž letí v strž a hřímá o skal štít?

———

Vždy!

Vždy skane krůpěj do poháru plesu,
vždy naděje strom podtne topor cizí,
jak rosy krůpěj na kvetoucím vřesu
o poledni, vždy důvěra tvá zmizí.

Vždy někdo ptá se: Kde jest tvoje síla?
vždy někdo v krásy vásu tobě plivne,
vždy v zrak se najde slza krokodila,
vždy někdo v souhlas k potupě tvé kývne.

To všední již, jeť kámen věnem stromu
a oře kopyto klasnému poli,
to všední již — však nechť i zvykneš tomu,
vždy znova to a stále více bolí . . .

Ballada každodenní.

V strhaném svitu měsíce
před vraty stála babice.

Chtěl jsem ji halířem odbýti
a kol ní domů projíti.

Co mohu dám ti — však mám chvat!
— leč dále tahala můj šat.

Já nedbal, uzavřel vrat mříž,
o patra tři jsem stoupal výš.

Já zamk' se v střed svých milých knih,
žil dále v snech a hýřil v nich.

Zrak sotva náhodou jsem zved',
u dveří babu zřel jsem hned.

Jen do večeře pokoj mít,
než v lávu písně stuhne cit,

Než slíbám ženu s děckem svým! —
Za stolem babu sedět zřím.

Jak vždycky smích a hovor zněl,
že zde jest, nikdo nevěděl.

Zrak její stihal pouze mne,
já ptal se: „Zda se přece hne?“

Noc konečně tu plna dum,
jak sladko tu se vzdáti snům!

I ulehnu a chci již spát,
však babu u lože zřím stát.

V mé hledí sny, jich plaší zjev,
mě ssaje mozek, mrazí krev.

I vzkřiknu v citů boji zlém:
Kdo, příšero, jsi? — Bída jsem!

Vrásky.

Den v jeseni byl chmurný
po noci probdělé,
když sobě první vrásku
jsem našel na čele.

Zda zajásá má duše,
zda se jí rozední,
až vpíše smrt mé skráni
tu vrásku poslední?

In memoriam.

(T. S.)

Jak malicherné vše, co člověk zmůže,
o kráse naděj a sny o umění!
A z všeho zbudou na rakvi dvě růže,
jež svadnou dřív, než uhasne svit denní.

Ó dítě, šla jsi světem, paprsk zoře
a květná tříseň... Co teď v srdcích zbude?
Jen odlesk, vůně, vzpomínka a hoře,
zvěst krátká, jména ohlas, věno chudé.

A přece za tu krátkou žití dobu
víc dobyla jsi srdcí nežli mnohý,
jejž devadesát roků vleče k hrobu,
jenž objal vesmír, zdeptal svět a bohy!

A v srdcích těch tvá paměť bude živa,
než dotlukou, než vedle tebe lehnou,
a než jim z ňader, kde teď láska zpívá,
ty bílé plameny těch růží šlehnou.

*

Těch růží, které na rakev ti kladem',
jichž vonný déšť do hrobu tobě splýval...
Byl čarovný den, ve osení mladém,
jež vlnilo se, vesele pták zpíval.

A jeho zpěv pláč kolem hrobu dusil,
až bolest stáhla dech ve ňadrech úže
a celou cestu zpět jsem myslit musil
na zhaslé hvězdy a na bílé růže.

Kontrasty.

Na povrch hvězdy září drahokamy,
to jeden lesk a třpyt pln nádhery —
Však uvnitř jsouc to žhoucí kratery,
kde láva kypí a vře kaskadami.

Na povrch moře zrcadlo je, božský
jež ob čas v bouři zakaluje dech,
toť feerie duchů v plamenech —
a dole bahno, mrtvoly a trosky.

Na povrch hroby v růžích jenom svítí,
zrak mrtvých fialkami plá a duch
šeříkem dýše — uvnitř je to puch
a červů skrýš s kořenů černou sítí.

Na pohled pěkně vypadají básně,
když čte je dívka, růže v poupěti —
leč kdo je psal, měl na rtech prokletí
a darmo svými pouty řinčel hlasně.

Meditace.

Nad jakou propast zavěsil's, ó Bože,
to naše krátké, malicherné žití!
Ctnost položil's na kopřivové lože
a růže rozkoše jen z hříchů svítí.

A ctnost jest jméno, prázdné nic a pojem
a rozkoš požitek a smyslů kvasy.
Ctnost, duha rozepjata nad vodojem
jen v slunci stroucí barev luzné krásy.

A slunce zhasne, vodomet dál tryská...
Kde tvoje duha? — Stíny svět kol plní.
Ctnost jako hvězda na blankytu blýská
a srdce, fontan, vře a dál se vlní.

A v tichou noc dál žaluje svou tíseň;
mě rožněm Vavřince jest tvrdé lože.
Což neslyšíš fontánu, lkavou píseň?
Nad jakou propast zavěsil's nás, Bože!

In memoriam.

(S. G.)

Odešel jsi, drahý hochu...
Byl to ostrý šíp,
jenž vjel k hrudi matce, otci...
Dlouho půjdou nyní nocí.
Odešel jsi, drahý hochu.
Co je život?
Trudů hojně, štěstí trochu,
nevím, co je líp.

Krátký život, plný jasu,
bleskem sedrán již,
líp to, než by Parky rukou
svazován byl těžkou mukou!
Krátký život plný jasu,
ptáš se, k čemu?
Lepší nežli v konec kvasu
žluče plná číš.

Odešel jsi, drahý hochu...
Později' tam či dřív
za tebou se dostavíme,
kdož tu pracujem a sníme.
Odešel jsi, drahý hochu...
Co nám zbylo?
Trudů hojně, štěstí trochu,
v obém stejně's živ!

Modlitba.

V žití pouti, kde se hroutí
všecko v prach a noc a rumy,
trochu světlé, tiché dumy,
jež by skvělá v život zřela
jako svlačec z vrbin proutí,
osude mi přej!

V ňader kalich, v neustálých
který žárech zeje, prahne,
žízní všecku vláhu vtáhne,
trochu rosy, jak ji nosí
lilek ve kalíškách malých
v hruď mi nalívej!

A z těch vděků, řady věků
v umění co nakupily,
trochu svěžesti a síly
v trud a pláče, co by ptáče
sezobalo — srdci k léku,
ku písni mi dej!

———

Vždy v užší kruh . . .

Vždy v užší kruh se zvolna člověk vrací
po divých vzletech bujarého mládí,
po bojích, útrapách a resignaci,
po výsluní stín hledá, který chladí.

Po plánech dalekých cest souší, mořem,
na studovny se omezí kout malý,
na křeslo se svou radostí a hořem,
kde v dumách stráví, bohové co dali.

I přáním brzy křídla odepíná
ta zlatem vroubena a duhou tkána,
vzpomínek sotva stará druž a líná
jej vzruší v stínech noci, v zoři rána.

Ať klidný nebo v svého vzdoru plášti
jen vpřáhá se k své povinnosti pluhu,
a účast cizí jako cizí záští
mu blednou zvolna v stále užším kruhu.

Snad je to dobře tak, neb oko klidné
líp v podstatu a taje všeho vniká,
a duch, jemuž jest šero jizby vlídné,
na nejužší kruh, na svůj hrob si zvyká.

V bod jeden z toho soustředí se lehce
v to nic, zkad povstal, v kterém rozplyne se,
jak chodci jest mu, prodlíti jenž nechce,
když stíny rostou, ptáci ztichli v lese,

A mlha podjeseně z lučin vstává,
na meze hází již lem svojí řízy
a roste rychle, houstne šedá, tmavá
a poutník v ní se mihne jen — a zmizí.

Nic to platno!

Nic to platno! — Nezbudujem'
sobě žádný pevný svět.
Po neznámém moři plujem',
chceme výš a padnem' zpět.
Vše se láme a nad trosky
stěží láska zářný, božský
pozvédá svůj čistý květ.

Nic to platno! — Kudy k cíli?
Každá cesta daleká!
Dobrý žaludek a síly
máš-li, studuj člověka!
Nejsi-li však athlet drzý,
zhnusíš si tu práci brzy,
kal a hnus tě poleká.

Nic to platno! — Zmoudříš sotva,
abys k jádru pronik' blíž,
bezúčelné práce kotva
slabounká je pro tu tíž,

zbude jenom poesie,
dívčí sněhobílá šíje
a pak v posled plná číš.

Nic to platno! — Honíš stíny,
sobě sám chceš něco lhát,
aby po století jiný
moh' z tvých veršů mízu ssát?
Penelopy nech to plátno,
strhej ho radš! — Nic to platno
a hleď pouze milovat!

Resignace.

Svůj vezmi kříž, mne následuj!
děl Kristus, a ta slova
v ráz krotí hněv i odboj můj
i muka denně nová.

Svůj zahoď kříž a šlápni naň!
svět volá v téže chvíli.
Jsi svoboden, jen zvedni skráň! —
Kde pravá cesta k cíli?

Kde záruka, se příti jmu,
kde spásy brána jistá?
Než rozhodneš se, v hrobky tmu
tě složí jako Krista.

Však jisto máš, ty nevstaneš
a proto mudrc pravý,
jenž ví, že kolem všecko leží
a jejž přec všecko baví.

Tvář slině, duši pohaně,
jen nastav, otevř dlaně,
svůj vezmi kříž — ne oddaně,
leč pouze odhodlaně!

Pro život.

Jak slunce já jsem nechal naděj
v své srdce svítit na chvíli,
jas minul teď, zas hlava spřádá
své staré sny, na které padá
stín mohyly.

Já díval se zas v dívčí oči,
v jich záři doufal šťastný být;
ta báj zanikla bez ozvěny,
čekáním dlouhým unavený
jde spat můj cit.

Můj duch nad pustou žití stepí
ční jak v podzimních mlhách věž,
leč myšlenek dav, — zpěvní ptáci, —
se zvolna s její římsy ztrácí,
spat snad jdou též.

Nač opakovat staré stesky?
Co platno klnout osudu?
Já s písní přišel k světa dveřím,
teď lhostejně stín chladný měřím
svých přeludů.

A ten mi roste nade hlavou,
s ním v jedno srůstá i svět sám,
šum vlny i pták na haluzi
mne volá v línou k hrobu chůzi:
Je všecko klam!

Co zbývá? — Umřít jako jiný,
kdo za štěstím se opozdil,
a věřit, když i slzy spadnou
do rakve mojí na tvář chladnou,
že klam to byl!

———

In memoriam.

(R. S.)

O mládí, vlohy, kráso s tužbou sladkou!
Dech větrů a váš lehounký květ zmizí.
Však zářil přece, byť i chvíli krátkou,
jen domů vrátil se, neb zde byl cizí.

*

Ne, věřit, nelze, že můž' zhynout mládí,
ne, věřit nelze, srdce že můž' stlíti,
vždyť jako jindy my tě máme rádi,
a lásce smrt je stejná jako žití.

Dle Ibn Jemina.

Zde pranic nemá stání,
buď stále na čekání,
dál v světa ruch a rej a hon,
to život; smrť je spaní,
ó srdce!

Fialka mnohá v údolí,
jež s mladou vesnou vstala,
kdys byla muška, na dívčí
jež tváři, v nachu plála. —
Ó srdce!

A karafiát mnohý, věř,
jenž z hrobu sladce dýše,
byl kadeří, jež vůni svou
na čelo stlala tiše, —
Ó srdce!

A mnohý hrnec hrnčířem
dnes pestře malován,
skráň byla, kterou diadem
kdys věnčil, z perel stkán.
Ó srdce!

A proto buď jen laskavo
a ke každému vlídné,
neb duše, věř mi, na této
jen cestě eden zhlídne.
Ó srdce!

A když ti nedá všecko zem,
co rádo oko vidí,
i s málem, s ničím za vděk vem,
neb osud hvězdy řídí.
Ó srdce!

A slovo tvé jak Mojžíše
byť hodno věčné paměti,
co platny řeči Ježíše,
když plné oslů století!
Ó srdce!

Kůň.

Jak líto mi vás, apoštolé lidstva
a svatí věštci s palmou míru v ruce,
kol hlavy s gloriolou příští slávy!
Mír hlásáte, mír chcete, člověk slyší
a dál jde cestou barbarství a temnot,
ba začínám již skorem věřit nyní,
že v jádru zlým jest. — Co se státi mohlo
před vzpláním zory dvacátého věku,
mně za pravdu dá —

Vztýčili dva trámy
a mezi oba břevnem kladli třetí
a k břevnu připoutali mezi oba
živého koně provazy, že visel
ve vzduchu spoután. Na padesát kroků
pak stříleli doň, aby vyzkoumali,
jak působí a trhá nový náboj.
Jak zvíře třáslo se, jak tušilo by
zmar strašlivý, jak zmítalo se, rvalo
v těch tuhých řemenech — však marná snaha;
v tom vojín z pušky přitisknuté k líci
již vypálil. — Snad sám se zachvěl při tom.

Dost možná jest, že sám byl hroudy synem,
již obsluhoval po léta, že s koněm,
jak tento, druhdy táhl mnohou brázdu
na lánu otců — a teď do něj střílet
na povel musí, aby dán byl důkaz,
jak řádit v srdci l i d s k é m bude náboj,
ďábelský vynález civilisace
před svitem zory dvacátého věku.
A vousáč rusý, v tom co spouště prstem
se dotýkal, jak mířil, cítil slzu,
jak horká stéká v tvář — však střelit musil
do srdce koně, jenž se chvěl a zmítal.

A houkla rána — kůň udělal přemet
v svých řemenech a dokrvácel v muce.
Však dobře mířil voják — srdce koně
kam střela vjela, když je vyřízli,
jen nepatrný otvor okázalo,
však zadní stranou zela hrozná rána
ve krvi černé, náboj osvědčil se,
v před vnikne jehlou, v nitru rve a trhá...

Jak líto mi vás, apoštolé lidstva
s kongressy míru, brožůrami, hesly,
kdy do koní se střílí nejdřív zkouškou,
by líp to na l i d e c h šlo p o z d ě j po tom.

Jak líto mi vás. — Co tu vlastně chcete?

Zora.

Kdys na pobřeží moře kráčeje
jsem viděl v jeho bouřné peřeje
zrak noře v dálku v plachtách černých mračen
se míhať bílou plachtu jedinou:
Hned schvácen její chvěl se vidinou
duch, jako racek spěl k ní lačen.

A nedočkavě, sotva vln stich spor,
jsem patřil její pestrý na prapor,
jak blíž mi kynul, hle, na přídě její
jsem četl „Zora“ v zlatě napsáno,
jak z červánků, hvězd záře setkáno
to plálo ve vln šumném reji.

Ach, zora! Jaký symbol veliký
pro lidstva zápasy a podniky!
Jak nádherně se z mraků tady noří!
Ach, Zora! Po ní vzdychá myslitel
i básník, jako stádo zlatých včel
sta jisker kol ní hraje v moři!

A nadšen, dojat stál jsem u vody
za lodí patře; blaha, svobody
jsem v nápisu tom viděl celé světy,
spěch k Ameriky břehům volnějším
a věru, dal bych této lodi dým
za vše evropských rájů květy;

Za tuchy, sny, které se nesplní,
za naděje, co darmo rozvlní
hruď zoufalou, za všecku resignaci,
za slzy strádání, křik radosti,
za předtuchu jen svaté volnosti,
za naši kyklopickou práci.

Neb zora, zora lidstva toť cíl jest,
toť Jerusalem, Mekka, Řím všech cest,
tam spějem všickni v myšlence i písni;
toť Grala miska jesti posvátná,
toť ve přiboji skála nezvratná,
kol níž se zástupové tísní.

Ach, zora lidstva! — Za tou lodí dál
jsem nejen oči, jsem i srdce slal
k neznámým břehům okouzlen a blažen.
V tom rouhaje se mému záchvatu
děl cizí hlas: „To loď jest pirátů!“
Tak zpěvný skřivan bývá supem sražen.

Chimery.

Tak v žití stejném, jednotvárném běhu
v té pláni dlouhé, beznadějí spráhlé,
se vynoří a táhnou duší náhle,
jak průvod maškar po mlčícím sněhu.

A ze dna srdce, kde již stichly vášně,
kde popel tlí ze staré, zhaslé touhy;
než naděješ se, průvod jejich dlouhý
se vynoří vždy divoce a frašně.

A ruky obratem již neznáš sebe,
jsi jiný člověk náhle. Kde se vzaly?
Jsi zase mlád a svět je tobě malý
a rukou hvězd chceš dosáhnout i nebe.

A myslíš zase, nechť i stříbra nitka
se jako hádě proplétá tvým vlasem:
Co? Živ jen jednou, šťasten budu časem
a těší dnů tvých podzimní tě kytka.

A doufáš, zase dojdu ku přístavu
a budu ještě líbat mladá ústa...
A průvod divných přeludů těch vzrůstá,
jak babím letem obtkají ti hlavu.

A nemáš síly strhnout jejich kukli
a jako mudrc rozbiti ty hračky
a dobře víš, že navrátíš se plačky,
neb s nimi by i srdce struny pukly.

A prstem Siren na nich v posled hrají
tu píseň poslední, ať vítězící
to lásky zpěv či smrti! — S bledou lící
ty naslouchás a dech se v tobě tají.

A v posled žehnáš chimerám těm ještě
a šťastný jsi, když rubáš tvůj z nich spleten
a v illusi své vidíš v lednu květen
a v sněhu květů jasmínových deště.

A marně šeptáš: Přeludů se zříkám,
jsou srostlí s tebou a nechť lžeš si štěstí,
máš na dně hořkost, zbloudění a scestí,
ret praví: V přístav! ale duše: Nikam!

A žití plyne v jednotvárném běhu,
jak v pláni dlouhé, spráhlé beznadějí,
po které pouze chiméry tvé spějí,
jak průvod maškar po mlčícím sněhu.

— —

Přeludy.

Často sál když v lesku hoří,
a vše tone v světel moři,
udivený zrak se noří
v síně třpyt a nádheru:
zlé sny v duši mou se derou,
odkud lidé sílu berou
v smích a lásky hříčku sterou
na pokraji krateru?

Věčně tatáž poesie:
nahé ruce, nahé šíje,
srdce, které prudčej bije
v lásky sladkém záměru,
květy v ňadrech, ve vrkoči,
kvapíkem se rej ten točí,
až mha sladká padá v oči
na pokraji krateru.

Zázračný ten most kdo klene
přes život, že zapomene
člověk a se střemhlav žene

v bouřném srdce úderu
v nový výboj, v nové vášně,
v kterých zmrhá prostopášně,
lepší část svou zdeptá frašně
na pokraji krateru?!

Nezří sebe v rovnováze,
neslyší vše tupé fráse,
jimiž zvoní bez nesnáze
v lásky sladkou oběru
holubičí sladká ústa,
pod nimiž však duše pustá
mdlobou zeje a v hrob vzrůstá
na pokraji krateru!

Prázdná slova nerozezná,
jako hudba přelíbezná,
sladký jak dech první března
novou budí důvěru
dívčí smích mu v pusté hrudi,
láká, až se láska vzbudí,
strach a rozpak v dálku pudí
na pokraji krateru.

Nezří, ze všech, co jdou kolem,
že jde každý se svým bolem
jako stíny v lánu holém
ploužíce se k večeru,
nezří v čela vráskách vinu,
lítosti stín k hanby stínu,
padá tam jak na ruinu
na pokraji krateru.

Kdo ty všecky tvoří divy?
Kdo ten závoj spřádá lživý,
pod nímž děsná pravda civí,
hadí strouc tam kučeru?
Meduse kdo písek v oči
nasypá, že člověk zočí
květné ráje, kamo vkročí
na pokraji krateru?

Zisk, jenž v koutkách rtů číhá,
záští zmij se v oku mihá,
zloba z duše pěst svou zdvihá,
nezříš faleš, příšeru?
Kdo je mění v úsměv, přízeň,
že duch cítí blaha trýzeň
i polibků sladkou žízeň
na pokraji krateru?

Asket darmo v hněvu reptá,
blažen dále květy deptá;
často mudrc sám se neptá,
v jakém tady poměru
klam a pravda s ním si hrají;
hladce chvíle ubíhají,
tváře žhnou a oči plají
na pokraji krateru!

Přeludy jsou ony sítě,
jimiž stařec zas je dítě
a se vrhá střemhlav, hbitě
v žití bídu veškeru;

klam a lež jsou ony skvosty,
líčené jenž strojí mosty
pro vteřiny plaché hosty
na pokraji krateru.

Boháč v zlatě, žebrák v hadru
zří jen povrch, nezří k jádru,
vidí luznou vlnu v ňadru,
ve šíleném úvěru,
přeludů jen ve náručí
z lidí dvou zas život pučí,
vesmírem jenž dále hlučí
na pokraji krateru.

Zdrávas v tisíceré masce!
Tebou lze jen věřit lásce,
vyhráti v té žití sázce,
vznést se hvězdnou nad sféru,
tebou můž' jen v lidském scestí,
illuse! květ zářný vzkvésti,
zázračný všech idol — štěstí
na pokraji krateru!

EPILOG.

Až ztichne hluk té vřavy všední,
již zpěv můj štván jak plachá laň,
pak řekne Musa: Věnec zvedni,
jenž dávno patřil na tvou skráň!

Pak vy, jenž klidně, bez předsudků
číst budete a raději
ty verše plné hvězdných smutků
a pochovaných nadějí;

Mou touhu výš, mou v dobro víru,
co v mojí písni lidské jest,
zda pochopíte, že mou lýru
tak deptala v prach jejich pěst?

Zda pochopíte vzteklé vření
a zloby té co příčinou?
Ne! — toto vaše podivení
mou pomstou budiž jedinou!

OBSAH.

Str.

Prolog 7

I. Z přírody.

Naladění 13
Jak často 14
Pří západu 15
Fantasmagorie jeseně 18
Přišla jeseň 21
Reminiscence 23
Tucha 25
Krajina 26
A u nás 27
Zima 29
Večer na břehu moře 30
Pantoum 31
Pozdě večer 33
Právo jeseně 35
Pantoum 37
Ballada za odcházející mladostí 39

II. Z lásky.

Píseň 43
Podobizna 45
Desdemona 46

Str.
Chvile sentimentální 48
Andante 49
Mladé dívce 50
Romance 51
Apassionato 54
List 55
Largo 56
S Bohem! 58
V smutné chvíli 59
Sloky do album 62
Nesmrtelnost 64
Netopýr 65
Nevěsta 67
Stín 69
Zlaté slzy 70
Sloky melancholické 71

III. Z umění.

Norec 75
Jen trosky! 77
Vodopád 78
Úhor 80
Rád věděl bych 82
Svět a básník 84
Krása a moda 85
Krásné dívce 87
Opatrně 89
Romance o modernosti 92
Chci žít! (List příteli) 94
Musí! 97
Selsebil 99
Akrobat 101

IV. Ze života.

Memento hrobů 105
Karneval duše 107
Těch dnů mi lito 109
Sloky 110
Vždy! 111

Str.
Ballada každodenní 112
Vrásky 114
In memoriam (T. S.) 115
Kontrasty 117
Meditace 118
In memoriam (S. G.) 119
Modlitba 121
Vždy v užší kruh... 122
Nic to platno!. 124
Resignace 126
Pro život 128
In memoriam (R. S.) 130
Dle Ibn Jemina 131
Kůň 132
Zora 135
Chiméry 137
Přeludy 139
Epilog 144

PG
5038
F8A17
1895
díl 48

Frida, Emil Bohuslav
Souborné vydání básnických spisů

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

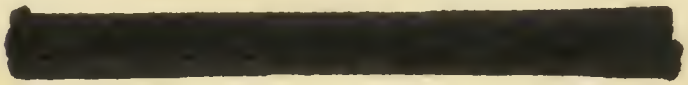

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

NÁKLADATELSTVÍ

OTTO

V PRAZE